

**ปัญหาการกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชน
เป็นลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 98 (4)¹**

พลวติน ดันติสุวรรณกุล²

จากการศึกษาปัญหาการกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนเป็นลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 98 (4) ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่า ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในของแต่ละประเทศจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการปกครองแบบรัฐสภา หรือรูปแบบการปกครองแบบประธานาธิบดี นั่นคือ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน และหลักการยึดเสียงข้างมาก คู่มครองเสียงข้างน้อย ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดไว้ว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย แต่อย่างไรก็ดี ในการใช้อำนาจดังกล่าวของประชาชน ความเป็นจริงแล้ว ประชาชนแต่ละคนล้วนจะมีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน และปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน นั้น อาจมีความจำเป็นเร่งด่วนและมีความสำคัญที่ไม่อาจจะขอความยินยอมจากประชาชนได้ในทุกเรื่อง ดังนั้น รูปแบบการปกครองแบบผู้แทนของประชาชน จึงเข้ามามีบทบาท ซึ่งเป็นการทำให้ประชาชนยอมจำหน้าอำนาจอธิปไตยที่เป็นของตนให้แก่บุคคลอื่นมาทำหน้าที่ในฐานะผู้แทนของตน ซึ่งที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็จะมาจากประชาชนที่มีความสนใจในทางการเมืองที่เข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่เป็นองค์กรทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากการร่วมตัวของบุคคลที่มีนโยบายทางการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พรรคการเมืองของตนเองชนะการเลือกตั้ง กระบวนการเลือกตั้งซึ่งเป็นขั้นตอนการให้ประชาชนทำหน้าที่ในการตัดสินใจเลือกผู้แทนของตนเองที่มีนโยบาย และมีเจตนารมณ์ทางการเมืองที่มีความคล้ายคลึงกับตนเอง โดยการเลือกตั้งจะทำให้เกิดความหล่อหลอม และ ความคิดเห็นของประชาชน ดังนั้น ในวันที่ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งในการเลือกผู้แทนของตนเองเพื่อให้

มีส่วนร่วมทางการเมืองแทนตน ย่อมเท่ากับว่าประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้ใช้อำนาจอธิปไตย

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาการกำหนดให้เจ้าของหรือเป็นผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนเป็นลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 98 (4) โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ปวีศร เลิศธรรมเทวี และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา โชติมานนท์ และรองศาสตราจารย์พัฒนา เรือนใจดี

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เสร็จสิ้นลงแล้ว และถือว่าเป็นตัวตัดสินชี้ขาดความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อคณะกรรมการเลือกตั้งได้ประกาศผลการเลือกตั้งออกมาแล้ว บุคคลผู้ได้รับเลือกถือว่าสถานะการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ไม่ว่าพรรคการเมืองนั้นจะสามารถรวมเสียงเพื่อจัดตั้งเป็นคณะรัฐบาลหรือเป็นพรรคการเมืองเสียงข้างน้อยที่มีบทบาทในฐานะฝ่ายค้าน ย่อมถือเป็นผู้แทนจากประชาชนโดยไม่จำกัดว่า ประชาชนจะเป็นผู้เลือกตนเองเข้ามาเป็นผู้แทนหรือไม่ก็ตาม โดยหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น นอกจากทำหน้าที่เป็นผู้รับฟังเสียงจากประชาชนในพื้นที่มาอภิปรายในสภาแล้ว ยังมีหน้าที่ในฐานะเป็นผู้แทนใช้อำนาจนิติบัญญัติซึ่งเป็นอำนาจในการตราบทกฎหมายที่บังคับใช้ภายในประเทศ และหน้าที่ในการตรวจสอบถ่วงดุลการทำงานของรัฐบาลอีกประการหนึ่งภายใต้หลักการความไว้วางใจของรัฐบาลที่มีต่อฝ่ายบริหาร ไม่ว่าผ่านการตรวจสอบผ่านการอนุมัติเบิกจ่ายเงินงบประมาณหรือการอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะรัฐบาลซึ่งมีผลถึงขนาดทำให้คณะรัฐบาลนั้นต้องสิ้นสุดสภาพหากพบว่า รัฐบาลได้ลงมติไม่ไว้วางใจการทำงานของฝ่ายรัฐบาลไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของรายบุคคลหรือทั้งคณะ ในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้กล่าวมานี้ล้วนมีความสำคัญต่อระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ดังนั้น ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 98 จึงกำหนดลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกมาเป็นจำนวนทั้งสิ้น 18 ลักษณะ เพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลผู้ที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีความประพฤติและคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของประชาชน จึงต้องมีการถ่วงดุลคุณสมบัติในเบื้องต้น โดยแต่ละลักษณะต้องห้ามที่รัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ บางอนุมาตรา ได้มีการหยิบยกสืบทอดเจตนารมณ์มาจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา ซึ่งการกำหนดลักษณะต้องห้ามจะมีความแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของบ้านเมืองในขณะนั้น อย่างในกรณีของอนุมาตรา 4 กำหนด ห้ามมิให้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือกิจการสื่อสารมวลชนอื่น ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่หยิบยกรากจากรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีสถานะเป็นนักการเมืองเข้าแทรกแซงการเสรีภาพในการทำงานของสื่อมวลชนซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของประชาชน และตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานของรัฐ ผ่านการเป็นเจ้าของกิจการหรือความเป็นผู้ถือหุ้นสั่งการ เพื่อให้ดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองหรือพรรคการเมืองหรือข้อมูลที่เป็นโทษแก่ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพรรคการเมืองรายอื่น แต่อย่างไรก็ดี ตัวบทบัญญัติดังกล่าว ย่อมถือว่าเป็นบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นอันจำกัดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญในการเข้าถือครองประกอบกิจการอีกประการหนึ่ง โดยผู้ศึกษาได้พบปัญหาในการกำหนดห้ามมิให้เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นสื่อ ดังนี้

ประการแรก ปัญหาการตีความและการดำเนินธุรกิจของสื่อมวลชนนั้น อยู่ในอำนาจการพิจารณาตีของศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกาแผนกคดีการเลือกตั้ง โดยขึ้นอยู่กับว่า ผู้ถูกกล่าวหาว่ามีลักษณะต้องห้ามได้ถูกคณะกรรมการเลือกตั้งวินิจฉัยในช่วงเวลา ก่อนหรือภายหลังจากที่คณะกรรมการเลือกตั้งได้มีการประกาศผลการเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการเลือกตั้งมีหน้าที่ในการตรวจสอบคุณสมบัติในเบื้องต้นของผู้สมัคร

ก่อนผ่านกระบวนการเลือกตั้งและตลอดระยะเวลาที่มีการดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยหากพบว่า มีลักษณะต้องห้ามก่อนที่จะมีประกาศเลือกตั้ง ศาลฎีกา แผนกคดีเลือกตั้งจะเป็นผู้พิจารณา และวินิจฉัย หรือในกรณีที่พบว่า มีลักษณะต้องห้ามภายหลังจากการประกาศผลการเลือกตั้งย่อมอยู่ในอำนาจในการพิจารณาคดีและวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ แต่ทว่า ในการตีความเรื่องของความเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชน นั้น พบว่า เป็นการตีความที่เคร่งครัดและคับแคบประกอบกับไม่มีความชัดเจนในการบังคับใช้กฎหมาย แม้ว่าในช่วงระยะเวลาแรก การตีความของทั้งสองศาลในความเป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชน จะตรวจสอบผ่านวัตถุประสงค์ของกิจการตามที่ผู้จัดตั้งจัดตั้งนิติบุคคลกับเจ้าหน้าที่กระทรวงพาณิชย์เป็นสำคัญ ก่อนที่จะมีการเพิ่มเกณฑ์เรื่องรายได้อันเกิดจากการประกอบกิจการและพฤติการณ์การโอนหุ้นของผู้ถูกกล่าวหาว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ของศาลรัฐธรรมนูญ จนกระทั่งถึงการพิจารณาอำนาจในการครอบงำกิจการของผู้ถือหุ้นของศาลฎีกา แผนกคดีเลือกตั้ง จะเห็นได้ว่า แม้ว่าจะมีการเพิ่มเงื่อนไขเพิ่มเติมเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดของการบังคับใช้กฎหมาย ดังนั้น เมื่อเปรียบเทียบแต่ละหลักเกณฑ์ในการตีความทั้งศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกา แผนกคดีเลือกตั้ง จะเห็นได้ว่า มีความแตกต่างกันในแต่ละคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีอำนาจในการครอบงำกิจการของผู้ถือหุ้นที่มีการนำเรื่องของจำนวนหุ้นของผู้ถูกกล่าวหามาพิจารณาถึงอำนาจในการสั่งการภายในกิจการสื่อมวลชนซึ่งเป็นการตีความตามเจตนามรณัติตามบทบัญญัติ แต่ในรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 กลับมิได้มีการกำหนดจำนวนการถือครองหุ้นภายในกิจการสื่อมวลชนเอาไว้ หรือศาลฎีกา แผนกคดีเลือกตั้ง ได้มีการวางแนวทางการพิจารณาคดีความในเรื่องของความเป็นเจ้าของและผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชน ย่อมทำให้เกิดปัญหาที่ว่า หากศาลรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นศาลที่มีอำนาจในการตรวจสอบลักษณะต้องห้ามวินิจฉัยยังมิได้มีการนำเรื่องของหลักเกณฑ์อำนาจการสั่งการภายในกิจการของผู้ถือหุ้นมาบังคับใช้แก่คดีหรือพิจารณาเงื่อนไขที่มีความแตกต่างออกไป ควรจะต้องยึดแนวคำวินิจฉัยของศาลใด เนื่องจากสถานะคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีลักษณะที่ผูกพันกับทุกองค์กรของรัฐ นอกเหนือจากตัวเฉพาะคู่ความภายในคดีย่อมทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายแก่ผู้ถูกกล่าวหาในแต่ละกรณี

ประการที่สอง ปัญหาของสภาพบังคับลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการดุลยพินิจในการสั่งให้ยุติการปฏิบัติหน้าที่ จะเห็นได้ว่า เมื่อศาลฎีกา แผนกคดีการเลือกตั้ง หรือศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้สมัครหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ย่อมมีผลให้เป็นการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของบุคคลผู้ถูกกล่าวหา และหากกรณีผู้ถูกกล่าวหาไม่มีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ย่อมถือว่า ความเป็นสมาชิกสภาผู้แทน นั้นสิ้นสุดลง โดยก่อนที่จะขั้นตอนกระบวนการรับคำร้องของทั้งสองศาล ไม่ว่าจะเป็นมาจากการยื่นคำร้องขอให้มีการตรวจสอบสถานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากสภาหรือ มาจากคณะกรรมการเลือกตั้ง โดยหากศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาว่า คำร้องนั้นมีมูล ศาลมีคำสั่งให้บุคคลผู้ถูกกล่าวหายุติการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้เป็นการชั่วคราว หรือในกรณีของช่วงเวลาก่อนที่จะประกาศผลการเลือกตั้ง คณะกรรมการประจำเขตเลือกตั้ง

ย่อมจะพิจารณาไม่ประกาศรายชื่อผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยผลของทั้งสองประการย่อมทำให้ตัวผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้น ไม่สามารถปฏิบัติอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นการลงพื้นที่หาเสียงซึ่งได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมือง ตลอดจนได้รับการคัดเลือกจากประชาชน หรือ อย่างในกรณีของยุติการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร และเป็นการสันนิษฐานเบื้องต้นว่า บุคคลดังกล่าวนั้นได้กระทำความผิด แม้ว่า การยุติการปฏิบัติหน้าที่จะเป็นมาตรการชั่วคราวทางกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญได้มาบังคับใช้เพื่อป้องกันความเสียหายที่อันจะเกิดขึ้นทางปัญหาทางกฎหมายและการคัดค้านโต้แย้งนั้นเป็นอุปสรรคการทำงานก็ตาม แต่ทว่า อำนาจในการสั่งให้ยุติการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นเป็นดุลยพินิจของศาลเป็นผู้พิจารณา ดังนั้น ในทางปฏิบัติ เมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถูกกล่าวหาว่า มีลักษณะต้องห้าม ศาลอาจไม่มีคำสั่งให้ยุติการปฏิบัติหน้าที่ได้ ทำให้เกิดอุปสรรคในการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นอกจากผลจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแล้ว ผู้ถูกกล่าวหายังต้องตกเป็นจำเลยในความผิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามมาตรา 151 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มุ่งเน้นลงโทษผู้กระทำความผิดที่รู้ว่าตนเองนั้นไม่มีคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด และได้มีการกำหนดอัตราโทษจำคุกและโทษปรับ อีกทั้งที่สำคัญมีการกำหนดให้มีการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นระยะเวลา 20 ปี โดยมาตรการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้น เป็นการทำให้สิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิในการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมืองระดับลงเป็นการชั่วคราวโดยอำนาจของฝ่ายตุลาการหรือหน่วยงานของรัฐตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยการนำการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมาใช้ร่วมกับคดีที่มีโทษทางอาญา แม้ว่า ตัวการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง นั้นจะไม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นโทษตามประมวลกฎหมายอาญาก็ตาม แต่ยังคงมีลักษณะที่เป็นการลิดรอนสิทธิทางการเมืองของผู้ถูกกล่าวหา ในการพิจารณาคดีเลือกตั้งตามมาตรา 151 นั้นจะเป็นการพิจารณาคดีอาญามาวินิจฉัยว่ามีเจตนาที่จะกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งจะเกิดปัญหาเกิดข้อขัดแย้งกับทางกฎหมายกับคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญซึ่งมีลักษณะผูกพันทุกองค์กร ว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญนั้นจะมีผลถึงคดีเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหา ประกอบกับในส่วนระยะเวลาในการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามมาตรา 151 ได้มีการกำหนดไว้จำนวน 20 ปี ซึ่งหากเปรียบเทียบจากระยะเวลาที่ถูกเพิกถอนสิทธิ ย่อมถือว่า มีการสภาพบังคับที่มีผลร้ายแรงเทียบเท่าโทษทางอาญา ซึ่งตัวผู้ถูกกล่าวหาจะต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งต่อจากคดีการตรวจสอบลักษณะต้องห้ามโดยศาลรัฐธรรมนูญ และศาลฎีกา แผนกการเลือกตั้ง ทำให้ในความเป็นจริง การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหา จะต้องถูกเพิกถอนระยะเวลามากกว่าปกติ อีกทั้ง ดุลยพินิจในการกำหนดระยะเวลาการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของศาลนั้น มาตรา 151 ได้มีการกำหนดระยะเวลาไว้อย่างชัดเจน โดยไม่ได้เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการกำหนดระยะเวลาการเพิกถอนสิทธิเมื่อเทียบกับคดีการตรวจสอบลักษณะต้องห้ามของศาลรัฐธรรมนูญและศาลฎีกา แผนกคดีการเลือกตั้ง ซึ่งไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งไว้ ย่อมขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ความร้ายแรงตามที่ศาลนั้นใช้ดุลยพินิจ

กำหนด ดังนั้น การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นระยะเวลาเพิ่มเติมอีก 20 ปี โดยอาศัยเหตุเรื่องเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชน ย่อมเป็นการลิดรอนสิทธิทางการเมืองและไม่เปิดโอกาสให้บุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นผู้แทนประชาชนได้อีก ซึ่งขัดแย้งกับหลักการผู้แทนและการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประการที่สาม ปัญหาการกำหนดเจ้าของกิจการสื่อมวลชนและผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนอื่นเป็นลักษณะต้องห้ามนั้น ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ สังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่า ด้วยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 98 (4) ได้มีการหยิบเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 มาบังคับใช้ โดยหากเปรียบเทียบเนื้อหาของรัฐธรรมนูญทั้งสองฉบับแล้วพบว่า ตัวเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2550 มาตรา 48 ลักษณะที่การจำกัดความหมายของสื่อมวลชนเพียงเฉพาะ หนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม แต่เพิ่มขอบเขตความเป็นเจ้าของ และเป็นผู้ถือหุ้นสื่อในกิจการสื่อมวลชน ให้รวมถึงการถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนทางอ้อมผ่านตัวแทน แตกต่างจากรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 98 (4) ที่เปิดกว้างลักษณะกิจการสื่อมวลชน แต่กลับจำกัดลักษณะของขอบเขตความเป็นเจ้าของและเป็นผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชน ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางกฎหมาย โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจให้พรรคการเมืองหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชน เพื่อแสวงหาประโยชน์จากถ่ายทอดข้อมูลการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลอื่น อีกทั้งตัวทั้งนี้ ความเป็นสื่อมวลชน นั้นไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโทรคมนาคม ซึ่งเป็นองค์กรธุรกิจที่ทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชน เหมือนกับสมัยก่อน ด้วยการมาถึงของสื่อออนไลน์ที่บุคคลทั่วไปสามารถผลิตและเผยแพร่ได้เป็นวงกว้าง ทำให้ตัวพรรคการเมืองและผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาใช้สื่อออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดนโยบายทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งนั้น จะสิ้นสุดลงหรือไม่ก็ตาม ซึ่งสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งได้มากกว่าการเข้าถือครองเป็นเจ้าของกิจการสื่อมวลชน โดยความได้เปรียบเสียเปรียบของแต่ละพรรคการเมืองและผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนผ่านสื่อมวลชนจึงมีความแตกต่างกันไม่มากนักซึ่งขึ้นอยู่กับกลยุทธ์แต่ละพรรคการเมือง ทำให้การห้ามมิให้เป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนนั้นกลายเป็นบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ดังนั้น จากปัญหาในการกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนเป็นลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 มาตรา 98 (4) ผู้เขียนเห็นว่า

ประการแรก เห็นควรให้มีการยกเลิกกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อมวลชนเป็นลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ประการที่สอง เสนอให้มีการตรากฎหมายการเลือกตั้งให้มีการเปิดเผยความสัมพันธ์ระหว่างตัวผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พรรคการเมือง ที่ได้รับการสนับสนุนจากกิจการสื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม แก่ประชาชนโดยทั่วไปในช่วงเวลาก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง และในกรณีที่ผู้ดำรง

ตำแหน่งทางการเมือง มีสถานะเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ถือหุ้นในกิจการสื่อสารมวลชน จะต้องมีหน้าที่ในการรายงานต่อคณะกรรมการเลือกตั้งก่อนสมัครเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง และจะต้องดำเนินการจัดการโอนหุ้นในกิจการสื่อสารมวลชนที่มีสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ 5 ของหุ้นที่ได้มีการจำหน่ายทั้งหมดในกรณีของกิจการสื่อสารมวลชนนั้นเป็นบริษัทหรือในกรณีที่กิจการสื่อสารมวลชนนั้นเป็นห้างหุ้นส่วน หากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการที่มีสัดส่วนเกินกว่าร้อยละ 5 ของทุนทั้งหมดในห้างหุ้นส่วน ทั้งนี้ การโอนหุ้นจะต้องดำเนินการภายใน 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการได้รับรองผลการเลือกตั้ง และให้คณะกรรมการเลือกตั้งดำเนินการเปิดเผยรายละเอียดการโอนหุ้นให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป ภายในเวลา 15 วัน หากคณะกรรมการเลือกตั้งได้ตรวจพบว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ดำเนินการโอนหุ้นภายในระยะเวลาที่กฎหมายนั้นกำหนด ให้ดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งยึดหุ้นในส่วนที่เกินแล้วโอนให้นิติบุคคลอื่นที่มีหน้าที่ดูแลหุ้นในกิจการสื่อสารมวลชนอื่นของนักการเมืองและให้นักการเมืองชำระค่าปรับตามจำนวนมูลค่าของหุ้นที่ตนในวันที่ได้มีการยื่นฟ้องคดีต่อศาล

ประการที่สาม เห็นควรให้ยกเลิกการเพิกถอนสิทธิการสมัครรับเลือกตั้งเป็นระยะเวลา 20 ปี เพื่อให้บุคคลผู้ได้ต้องคำวินิจฉัยเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งนั้นกลับมามีสิทธิในการสมัครรับเลือกตั้งภายในระยะเวลาตามที่ศาลกำหนดไว้ในคดีเดิม และให้ประชาชนสามารถใช้เลือกตั้งในการเลือกตัวแทนของตนได้อย่างเต็มที่

เอกสารอ้างอิง

ฐาณู ศิริยุทธพัฒนา. กฎหมายรัฐธรรมนูญ : หลักพื้นฐานแห่งกฎหมายรัฐธรรมนูญและระบอบ

ประชาธิปไตย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2565.

ฐาณู ศิริยุทธพัฒนา. “การคัดค้านผลการเลือกตั้งโดยผู้มีสิทธิเลือกตั้ง.” วารสารนิติศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 47, 4 (2561): 970-990.

มานิตย์ จุมปา. คู่มือศึกษาวิชากฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2562.

วนิดา แสงสารพันธ์. หลักกฎหมายสื่อสารมวลชน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2554

สุเมธ ตั้งประเสริฐ. “กลยุทธ์และวิธีการสื่อสารของพรรคการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562.” วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 5, 1 (มกราคม-มิถุนายน 2565): 35-37.